

Hoger
Algemeen
Voortgezet
Onderwijs

inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma Wolf of vul de scores in op de optisch leesbare formulieren.

Zend de gegevens uiterlijk op 7 juni naar de Citogroep.

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Een beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.
- 3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 4 De examinerator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

- 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
- 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
- 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
- 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

5 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

6 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een toets of in het beoordelingsmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en beoordelingsmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

7 Voor deze toets kunnen maximaal 88 scorepunten worden behaald. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.

8 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.

Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.

De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

3 Vakspecifieke regels

Voor het vak maatschappijleer HAVO zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Opgave 1 Fortuyn, de politiek en de media

Maximumscore 1

- 1 vrijheid van meningsuiting

Indien vrijheid van godsdienst

0

Maximumscore 2

- 2 Basis van de rechtsstaat is de bescherming van (alle) burgers tegen (de willekeur van) de overheid. / Ook de overheid is gebonden aan de wet en rechtsregels van de staat.

Maximumscore 4

- 3 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):
- selectie criterium *uitzonderlijkheid*
- gegeven: zijn onorthodoxe optreden / citaat: ‘De zorgvuldig gemanicuurde hand... Ik word minister-president van Nederland’. (regels 1-6) / ‘De dure auto... stoffig Den Haag’. (regels 48-54) / Hij valt op. (regel 52)
 - selectie criterium *over prominente personen*
- gegeven: Fortuyn is uitgegroeid tot een fenomeen. (regels 10-15)
 - selectie criterium *continuïteit*
- citaat: ‘Je maakt er als het ware een *soapserie* van’. (regels 19-20) / ‘Fortuyn was waarschijnlijk nooit *uitgegroeid* tot fenomeen als de tijd er niet rijp voor was ...’ (regels 25- 27)
 - selectie criterium *human interest* (verwijst naar persoonlijke zaken)
- citaat: ‘Je maakt er als het ware een *soapserie* van’. (regels 19-20) / ‘De dure auto, ...en het ‘Palazzo Pietro’ ...’ (regels 48-49)
 - selectie criterium *het heeft gevolgen voor een grote groep mensen*
- gegeven: veel mensen kregen het gevoel dat iets aan hun problemen gedaan kon worden / citaat: ‘Er is een gevoel van onbehagen ontstaan ... het gevoel dat er iets aan gedaan kan worden’. (regels 30-33)
 - selectie criterium *ondubbelzinnig en begrijpelijk*
- citaat: ‘De door Fortuyn gekozen ... een simpele oplossing voor worden aangedragen’. (regels 34-39 / ‘Juist die simpele benadering in heldere woorden...’ (regels 40-41) / ‘maar spreekt wel begrijpelijk’. (regel 52)
 - selectie criterium *afwisseling ten aanzien van ander nieuws*
- citaat: ‘...zijn een aangename afwisseling’. (regel 51)

per juist selectie criterium met gegeven/citaat

2

Maximumscore 4

- 4 • de agendatheorie: het publiek volgt de media in hun keuze en rangschikking van ter sprake gebrachte onderwerpen. Als gevolg hiervan bepalen de media waarover wij denken en met anderen spreken. In dit geval zorgde de televisie ervoor dat mensen veel over Fortuyn gingen praten / de televisie zette Fortuyn en zijn ideeën als het ware op de gespreksagenda van veel mensen 2
- de theorie van de (selectieve blootstelling en) selectieve perceptie: Mensen (stellen zich open voor en) pikken bepaalde mediaboodschappen op, in dit geval bepaalde opvattingen van Fortuyn op de televisie, indien deze boodschappen overeenkomen met hun referentiekader (waarden, normen, ervaringen) 2

Maximumscore 1

- 5 kenmerk 1: Politieke partijen hebben een visie over de inrichting van de samenleving als geheel en moeten verschillende belangen tegen elkaar afwegen.

Maximumscore 4

- 6 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):
- Het bestaan van vrijheidsrechten voor iedere burger, met name de *vrijheid van meningsuiting* (en de integriteit van de persoon) zijn hier bij de presentatie van Fortuyns boek in het geding. / Binnen de democratische rechtsorde moet een ieder vrijelijk kunnen zeggen wat hij of zij wil.
 - Als je het niet eens bent met Fortuyns ideeën, dan kun je op een andere manier protest aantekenen bijvoorbeeld een stuk in de krant schrijven, demonstreren, met hem in debat gaan, actievoeren of je aansluiten bij een politieke partij die jouw ideeën zal verwoorden/ vertegenwoordigen.
 - Er bestaat *principiële gelijkwaardigheid* van alle burgers om te participeren in de politiek, dus ook andersdenkenden moeten daarin gerespecteerd worden.
 - In een democratie wordt op grond van argumenten een conflict/verschil van mening uitgevochten en niet door geweld.
 - Als de ideeën van Fortuyn in de ogen van tegenstanders zouden leiden tot aantasting van rechten van minderheden, dan kan men vertrouwen op de verworvenheden van de democratische rechtsstaat, bijvoorbeeld het bestaan van een *Grondwet* dat *grondrechten van individuen* waarborgt en Fortuyns ideeën bij de rechter aanvechten.

per juist antwoord

2**Maximumscore 4**

- 7 Voorbeeld van een goed antwoord is:
- belang politici:
- Politici hebben de media nodig om bekendheid / populariteit bij de kiezers te verwerven / om hun ideeën naar voren te brengen / om te communiceren met de kiezers (communicatiefunctie politieke partij)

1

wederzijdse afhankelijkheid:

- Politici zullen dus achtergrondnieuws en primeurs aan journalisten leveren om media-attentie te krijgen

1

belang journalisten:

- Journalisten willen met primeurs komen / willen 'scoren' in hun krant

1

wederzijdse afhankelijkheid:

- Zij hebben dus baat bij de nieuwswaarde van populaire personen. (Journalisten zijn geïnteresseerd in politici die macht bezitten.)

1**Maximumscore 1**

- 8 Hoor en wederhoor toepassen, houdt in dat bij een kwestie een voorstander en een tegenstander aan het woord komt. / Verschillende betrokken partijen aan het woord komen.

Maximumscore 1

- 9 Andere journalistieke normen zijn (één van de volgende):
- Het natrekken van verschillende bronnen alvorens iets als nieuws te brengen / informatie checken bij andere bronnen.
 - Zoveel mogelijk feiten en meningen scheiden. / Het betrachten van zoveel mogelijk objectiviteit als mogelijk is.

Maximumscore 2

- 10 • De LPF stelde zich in haar campagne zeer negatief op tegenover de PvdA
- De LPF stelde zich tegenover de VVD vrij neutraal op

11

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
11 ☐ Verzorgingsstaat (één van de volgende programmapunten):	<u>1</u>
<ul style="list-style-type: none"> • verminderen van individuele huursubsidie • toegang tot de WAO voor alleen objectief meetbare ziekten die een relatie hebben met de arbeidssituatie 	
Gezondheidszorg (één van de volgende programmapunten):	<u>1</u>
<ul style="list-style-type: none"> • flinke eigen bijdrage van patiënten aan gezondheidszorg • aanmoedigen van particulier initiatief en ondernemerschap in de gezondheidszorg 	
Maximumscore 2	
12 ☐ Voorbeeld van juiste uitleg is (één van de volgende):	<u>2</u>
Uitgaande van LPF-programmapunten: verminderen van individuele huursubsidie / flinke eigen bijdrage van patiënten aan gezondheidszorg	
<ul style="list-style-type: none"> • De PvdA is tegen deze maatregelen, omdat deze vooral de zwakkeren in de samenleving zullen treffen. / zullen vooral de mensen met lage inkomens treffen. 	
Uitgaande van LPF-programmapunten: het beperken van de toegang tot de WAO voor andere categorieën dan medisch objectief meetbare ziekten die een relatie hebben met de arbeidssituatie. / meer particulier initiatief en ondernemerschap in de gezondheidszorg	
<ul style="list-style-type: none"> • De PvdA is tegen deze maatregelen, omdat de partij een actieve rol van de overheid wil om de bestaanszekerheid van mensen te waarborgen, met name van mensen die kwetsbaar zijn en mensen met een lage sociaal-economische positie / omdat deze partij in de zorg uitgaat van inkomens- en risicosolidariteit. 	
Maximumscore 2	
13 ☐ voorbeelden van publieke voorzieningen/collectieve goederen uit de tekst:	<u>1</u>
<ul style="list-style-type: none"> • sociale zekerheid in de vorm van WAO (regel 7) of bijstandswet (regel 17) • gezondheidszorg (regel 36) 	<u>1</u>
Maximumscore 2	
14 ☐ voorbeeld sociale zekerheid/WAO als publieke voorziening/collectief goed:	
De WAO is een voorbeeld van een publieke voorziening/collectief goed, omdat (twee van de volgende):	
<ul style="list-style-type: none"> • het gaat om een zaak die van algemeen belang geacht wordt (garantie voor bestaanszekerheid/collectief sociaal welzijn) • deze (in principe) voor iedereen beschikbaar moeten zijn • deze moeilijk via de markt kan worden gerealiseerd 	
per juist kenmerk	<u>1</u>
Maximumscore 1	
15 ☐ de uitvoering (en toepassing) van maatregelen en wetten (zoals de wetgever heeft bedoeld)	
Maximumscore 2	
16 ☐ Tengevolge van het kiesstelsel van evenredige vertegenwoordiging zijn er veel partijen in het parlement. Geen partij in de Tweede Kamer heeft de meerderheid (de helft plus één). Daarom sluit een aantal partijen (die samen de meerderheid hebben) een coalitie waarbij een aantal afspraken wordt vastgelegd. / Omdat het kabinet het vertrouwen dient te hebben van (een meerderheid in) het parlement moeten de fracties samenwerken en vormen zo een coalitie.	
Maximumscore 1	
17 ☐ Een coalitieregering (steunend op een vaste meerderheid in de Tweede Kamer) biedt het kabinet een grotere garantie om een kabinetsperiode vol te maken dan bij de altijd wat onzekere uitkomsten van een wisselende meerderheid. / Er is meer garantie van continuïteit in beleid.	

Maximumscore 3

- 18 Voorbeelden van juiste redenen zijn (drie van de volgende):
- Fortuyn gaat niet uit van ongelijkwaardigheid van mensen.
 - Hij legt geen nadruk op sterk/autoritair leiderschap.
 - Hij is niet anti-democratisch.
 - Hij verwerpt geweld als politiek middel.
 - Zijn opvattingen worden niet gekenmerkt door ethocentrisme/nationalisme/racisme.
 - Hij streeft niet naar macht in handen van één partij/autoritaire regeringsvorm.

per juist antwoord

1**Maximumscore 3**

- 19 Maatschappelijke functies van de traditionele massamedia die *niet* goed vervuld zijn (twee van de volgende):
- de informatie (en meningsvormende) functie: doorgeven van wat er leeft bij de burgers / doorgeven van informatie vanuit de burgers naar de politiek.
 - de agendafunctie: de media besteden aandacht aan zaken die in de samenleving spelen, zodat die op de publieke en politieke agenda komen.
 - de waakhondfunctie: het kritisch volgen van politici en de politiek
 - controlefunctie: het signaleren van onvrede/misstanden in de samenleving

per juiste functie

1

voorbeelden van goede citaten (één van de volgende):

“... waarom, de traditionele journalistiek ... geen oor heeft gehad voor de stem van het volk.” (regels 30-34) of: “Zijn journalistiek en politiek zo dicht tegen elkaar aangeschurkt ...” (regels 34-36) of: “... vergeten te beschrijven wat er werkelijk gebeurt in de samenleving en hoe het zit.” (regels 47-50)

1**Maximumscore 4**

- 20 Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):
- De kranten hebben geen verslaggever erop uitgestuurd om de gebeurtenissen uit eigen waarneming te beschrijven. Door geen verslaggever naar bepaalde gebeurtenissen te sturen, krijgt de lezer geen volledig beeld van de werkelijkheid.
 - De journalist/de redacteur maakt selectief gebruik van bronnen: De informatie/het nieuws komt binnen via moderne communicatietechnieken. Andere bronnen worden niet of te weinig gebruikt.
 - Het referentiekader en de interesse van de journalist/de redacteur spelen een rol: “Journalisten hebben zich in hun eigen, aparte wereld opgesloten, ... En creëren zo samen met politici hun eigen taboe-onderwerpen.” (regels 86-89)

per juist antwoord

2**Maximumscore 3**

- 21 massacommunicatiekenmerken (twee van de volgende):
- gebruikmaking van technische hulpmiddelen
 - boodschap bedoeld voor een publiek dat in principe onbekend is aan zender en groot in aantal
 - draagt bij aan de openbaarheid van informatie / vorming publieke opinie
 - geen fysieke nabijheid zender en ontvanger

per juist kenmerk

1

verschil:

Internet heeft directe mogelijkheden van feedback, terwijl media als de krant, radio en televisie minder directe mogelijkheden hebben van feedback

1

Maximumscore 1

- 22 voorbeelden van goede antwoorden (één van de volgende):
- Een programma dat slecht wordt bekeken, wordt veranderd of verdwijnt.
 - Er wordt besloten een programma met veel kijkers op ‘prime-time’ uit te zenden.
 - Programma’s met ‘beproefde’/succesvolle formule worden gehandhaafd.

Maximumscore 2

- 23 Voorbeeld van een juist antwoord is:
 Eén van de regels waaraan de publieke omroepen moeten voldoen, is de eis van een volledig programmavoorschrift (totaalprogramma). In het programma-aanbod van de publieke omroepen moet naast amusement ook aandacht worden geschonken aan informatie, cultuur (kunst) en educatie.
 Een puur marktgerichte aanpak door alleen programma’s uit te zenden die veel kijkers zullen trekken, is door de wettelijke eis van het volledig programmavoorschrift, niet mogelijk.

Maximumscore 2

- 24 uitgangspunten van het mediabeleid van de overheid (twee van de volgende):
- zorgen voor pluriformiteit in het nieuwsaanbod
 - bevorderen democratische samenleving
 - garanderen van vrijheid van meningsuiting

per juist uitgangspunt 1

Maximumscore 2

- 25 Voorbeeld van een goed antwoord is:
- Door te garanderen dat iedere politieke partij haar ideeën kan laten horen (uitgangspunt van het mediabeleid is pluriformiteit) 1
 - heeft de burger in principe een optimale keuzevrijheid. Dit is een voorwaarde voor een democratische samenleving (uitgangspunt van het mediabeleid is het bevorderen/laten functioneren van een democratie) 1

Ook goed: vrijheid van meningsuiting (uitgangspunt van het mediabeleid) wordt door de overheid gewaarborgd, een noodzakelijke voorwaarde voor een democratie (uitgangspunt mediabeleid).

Maximumscore 3

- 26 1 juist: 54% van de stemmers die op de LPF hebben gestemd is man 1
 2 onjuist: 32% van de LPF-stemmers is jonger dan 35 jaar 1
 3 juist: 27,6% van de stemmers op de LPF stemde in 1998 niet 1

Maximumscore 4

- 27 Voorbeelden van goede redenen zijn (twee van de volgende):
- Door het niet stemmen van mensen, krijgen de mensen die wel stemmen een onevenredig grote invloed.
 - Het is mogelijk dat bepaalde ideeën/wensen van niet-stemmers vóór mei 2002 niet op de publieke en politieke agenda zijn gekomen.
 - Verkiezingen bepalen de politieke machtsverhoudingen in het parlement. Door de LPF is een bepaald deel van het volk vertegenwoordigd dat daarvoor niet vertegenwoordigd was / de Tweede Kamer zou hierdoor representatiever geworden zijn.
 - De afstand tussen burger en politiek werd verkleind doordat meer stemmers zich vertegenwoordigd voelden door nieuwe partijen als LPF en Leefbaar Nederland.
 - De legitimiteit van de vertegenwoordiging (Tweede Kamer) is groter bij een hoge opkomst dan bij een lage opkomst.
 - De nieuwe partijen zullen stellen dat de politieke agenda nu is opengebrosen en niet meer bepaald wordt door de beroepspolitici van de gevestigde partijen.
 - Men kan ook wijzen op de kans dat het beleid door burgers die zijn gaan stemmen meer aanvaard wordt omdat ze vertegenwoordigers hebben gekozen, die het beleid maken.

per juiste reden

2

Opgave 2 Criminaliteit en rechtsstaat**Maximumscore 1**

- 28 Nee, Dennis is tien jaar. Kinderen tot twaalf jaar kunnen niet strafrechtelijk worden vervolgd. / Het jeugdstrafrecht geldt vanaf 12 jaar.

Maximumscore 2

- 29 twee van de volgende taken van de politie met uitleg:
- opsporing van strafbare feiten/het opsporingswerk/daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde: achterhalen wie de dader van de gepleegde delicten is (regels 3-8)
 - hulpverlening: praten met zijn moeder (regels 11-12) / aanmelden van de zaak bij project *Echt Recht/Samen Herstellen* (regels 29-31)
 - preventie: bijdrage leveren aan voorkomen van strafbaar gedrag door samen te werken met project *Echt Recht/Samen Herstellen* (regel 21 en regels 29-31)

per juiste taak en uitleg

1

Maximumscore 1

- 30 De etiketteringstheorie legt de nadruk op de sociale omgeving die het etiket crimineel plakt op bepaalde (afwijkende) gedragingen van bepaalde personen. De redenering is dat mensen zich conform dit etiket gaan gedragen.

Maximumscore 2

- 31 Het project *Echt Recht/Samen Herstellen* gaat bij het voorkomen van crimineel gedrag uit van de omgeving van de dader. Door het maken van afspraken/bemiddeling met instanties en personen uit de omgeving van de dader (Dennis) wordt voorkomen dat de dader (Dennis) het etiket crimineel krijgt opgeplakt en wordt voorkomen dat dader (Dennis) het criminele pad opgaat.

Maximumscore 2

- 32 • De (jeugd-)reclassering heeft als één van haar doelstellingen het verlenen van hulp aan verdachten / het voorbereiden en begeleiden van de uitvoering van taakstraffen
- Het Bureau Slachtofferhulp heeft als doelstelling het bijstaan bij de verwerking van (im)materiële schade van slachtoffers. (In een aantal gevallen kunnen een bijeenkomst en de daarbij behorende afspraken bijdragen aan herstel van vertrouwen bij het slachtoffer.)

1

1

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
33 ☐ twee van de volgende: <ul style="list-style-type: none"> • Verdachten krijgen een transactie voorgelegd. (Verdachten betalen een bepaald bedrag in ruil voor vervolging.) • Zaak van verdachten wordt geseponeerd door het OM 	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
34 ☐ Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> • Er dient alles gedaan te worden om te voorkomen dat jongeren het pad van de criminaliteit opgaan. Minderjarigen die een eerste overtreding hebben begaan, moet je eerst de kans geven hun fout goed te maken. Daarom is een project als <i>Echt Recht/Samen Herstellen</i> van belang. Daar komt bij dat een harde straf, die Donner wenst, een minder afschrikkende werking heeft dan vaak wordt verondersteld (functie van straf). • Weliswaar kan het gebeuren dat door de bemiddeling van <i>Echt Recht/Samen Herstellen</i> minderjarigen op het rechte pad blijven in de samenleving. Echter in het geval dat jongeren in herhaling vallen, dient er een duidelijke speciale afschrikking plaats te vinden door het opleggen van een straf (functie van straf). 	
Maximumscore 1	
35 ☐ Het zijn misdrijven, het gaat om delicten die mensen en de samenleving veel schade berokkenen en niet om overtredingen als verkeersovertredingen of het niet mogen betreden van een weg.	
Maximumscore 4	
36 ☐ • Slachtofferonderzoek vindt plaats via enquêtes. Geënquêteerden (op basis van een vragenlijst) geven aan of ze al dan niet het slachtoffer geweest zijn van een bepaald delict. Op deze wijze krijgt men ook inzicht in de aard en de omvang van de criminaliteit, die verborgen is gebleven / die niet geregistreerd is (dark number) bij de politie	<u>2</u>
Politiecijfers geven een beperkt beeld van de criminaliteit, omdat	
• de politiestatistiek ook beïnvloed worden door veranderingen in het politieoptreden / selectief opsporingsbeleid	<u>1</u>
• veel delicten die worden gepleegd (bijvoorbeeld vandalisme, fietsendiefstal) niet ter kennis komen van de politie / niet aangegeven worden bij de politie	<u>1</u>
Maximumscore 2	
37 ☐ • niet volledig dekkend bij een aantal misdrijven vanwege mogelijke emotionele drempel bij slachtoffers	<u>1</u>
• niet altijd aanwijsbare persoonlijke slachtoffers (bijvoorbeeld witte-boordencriminaliteit en milieudelicten)	<u>1</u>
Indien antwoord als ‘vermoorden personen kun je niet interviewen’	<u>0</u>

Opgave 3 Criminaliteit en rechtsstaat: schoolregels

Maximumscore 2

- 38 twee van de volgende redenen:
- De situatie op school is in strijd met algemeen geldende waarden en normen. De schoolregels werden niet nageleefd. / De leiding van de school (bestuur, nieuwe directeur) beschouwde de situatie op school als onwenselijk.
 - Bestuur en directeur vonden dat er actie moest worden ondernomen.
 - Er is sprake van materiële en immateriële schade. / (bekladden van de muren, bedreigingen en mishandeling van docenten en leerlingen)
 - Er bestaan opvattingen over het aanpakken/het oplossen van dit criminaliteitsprobleem. (“Wij willen hier gewoon het zero tolerance verhaal.” aldus Bleeker.) (regels 9-11)

per juiste reden

1

Maximumscore 2

- 39 □ Voorbeelden van functies van regels zijn (twee van de volgende):
- Regels dragen bij aan de ordening van de (school)gemeenschap.
 - Regels verhelderen de scheidslijn tussen goed en kwaad / wat wel en niet mag.
 - Regels maken gedrag voorspelbaar.
 - Regels bevorderen de rechtvaardigheid / regels gelden voor alle betrokkenen.

per juiste functie

1**Maximumscore 2**

- 40 □ Voorbeelden van goede vragen zijn (bij twee van de volgende invalshoeken):
- Vragen bij de sociaal-culturele invalshoek:
 - Welke waarden en normen leven bij de schoolleiding en welke bij docenten?/ Is er een botsing van waarden en normen van docenten en leerlingen?
 - Vraag bij de politiek-juridische invalshoek:
 - Welke schoolregels vinden hun grond in de gemeentelijke/landelijke regel- en wetgeving bij het vraagstuk van de criminaliteit op school?
 - Vraag vanuit de vergelijkende invalshoek:
 - Hoeveel criminaliteit is er op andere type scholen in ons land? / Hoeveel criminaliteit op dezelfde type scholen elders in het land?

per juiste vraag

1**Einde**